

SZILÁGYSOMLYÓ

MEGJELENIK HETENKÉNT

Előfizetési díj
Egy évre 10 Pengő, 1/2 évre 5 Pengő, 1/4 évre 2-50 P.
számonként 20 fillér.

Társadalmi és politikai hetilap

Hirdetések díjai:

Hivatalos hirdetések félhasábig 10 Pengő,
nyilttér soronként 50 fill. Álláskeresők hirdetése 1 P

Magyar találkozó

lesz számunkra, akik e városban és a Szilágyság ide tartozó részében élünk, az Erdélyi Pártnak az a nagygyűlése, amelyet most március elején Szilágysomlyón rendez meg. Hogy a pártvezetőség az illusztris országos elnök beleegyezésével és akaratával eme, a mai időkben oly jelentőségteljes gyűlés színhelyéül éppen Szilágysomlyót s a földrajzilag és történelmi kapcsolatinál fogva hozzá tartozó Kraszna- és Berettyómentét választotta, ezt helyesen tette s egész biztosan fölismerésében és tudatában annak, hogy a Szilágyságnak ezen a részén a gazdaságilag és kulturailag igen színvonalas magyarság él együtt olyan nagy tömbben, amelynek a szilágysági magyar élet megteremtésében, hivatásában és feladataiban a szó igaz értelmében átütő ereje van, amint-hogy volt nemcsak a trianoni hóhér-munka utáni kisebbségi sorsrendelés ideje alatt, hanem a jóval azelőtti magyar világban is. A Báthori István város fölé a magyar nemzeti hit és tudat fároszra világított mindig, akárcsak az éltető napfény a szilágysomlyói Magura csucsain.

Megismételjük azok előtt, akik már ismernek bennünket s megmondjuk azoknak, akik még nem ismernek, hogy ez a magyar nép, amely itt, a két folyó völgyén és környékén él és lakik, sohasem tud más lenni, csak magyar, lelkének fája nem lehet bilincseket aggatni, mert azon a fajtájához való hűségnek — ennek termékenyítő, örök szerelemnek — virágos lombzata diszlik, — megértő, bölcs agyát sem lehet a fajtától való távolodás maszlagjaival megtömní, mert abban a mély magyarságtudat ledönthetetlen gránitoszlopa magasodik ki. Ahogy ez az itteni magyarság büszke arra, hogy Báthori Istvánt adta a világtörténelemnek, úgy nem tudja feledni azt sem, hogy az 1848-as, glóriás nemzeti erőfeszítésben Bem tábornoknak, a legendás szabadsághősnek ő adta az első honvédeket s ő adta az első gyülekezési helyet, hogy elinduljon Erdély felszabadítására.

Jó és biztató volt a kisebbségi sorsban az egymáshoz való viszonylatban megszokni azt az értékelő fogalmi meghatározást, hogy: „magyar testvér”. A márciusi nagygyűlésen — egymással szemtől szembe kerülve — jó és meg nyugtató lesz megmondani, hogy e világ végéig nem akarunk más lenni egymás számára: mint magyar testvér. Ha élni akarunk — már pedig a nemzetnek örökké élnie kell — csak egyben tagozódhatunk, hogy ki bír és ki tud több jót és több hasznosat tenni a nemzet-

nek és a hazának, de nincs tagozódás abban, hogy mindnyájan magyar testvérek vagyunk, akik legalább is akarunk jót — és semmi mást, csak ezt akarunk — cselekedni annyi sorsvérségében is nemesnek és szépnek maradt magyar fajtánkért.

Magyar testvéreként találkoztunk minden gyűlésen a kisebbségi évek alatt, hogy a magunk dacoló, harcos s mégis teremtő életképességünkben a rajtunk uralkodóknak értésére adjuk, hogy hiábavaló minden enyhébb és brutálisabb szorongatás, hiábavaló ígérgetés, elnyomás, terror, mi mégis csak magyarok fogunk maradni s nekünk még a börtön rácsai mögött is örök hitvallásunk és győzelmes igehirdetésünk a nemzet szabadsága.

És most, amikor a márciusi gyű-

lésen — ezen a magyar találkozón — immár felszabadultán összejövünk s magyar testvér a magyar testvérral kezét fog, más viszonyok között ugyan, de ugyanazon gondolatnak kell összehozniuk bennünket: megsokszorozódott kitartás és egység a magyar sorok között, bölcs nyugalom és elszántság e szörnyű világégés fordulataiban, — tudat abban, hogy e viláfordulásból csak csak a magunk ereje menthet meg bennünket, ám hit és hit abban, hogy ez az erő élő eleven valóságként meg is van testünkben, lelkünkben, ha csak ugyan magyar testvéreként szorosán egymás mellé állunk s örökre e testvéri közelségben maradunk a nemzet és a haza örökéletéért, amely a ma élők becsületén épül, vagy hitványságán bukik.

(h. d.)

Városházi hírek.

Felépül-e az idén az új postapalota?

Ebben az kérdésben pár hét előtt a „Szilágysomlyó” már részletes beszámolót hozott. Akkor még arról adtunk hírt, hogy a jeleleghi régi, elavult és a mai postaforgalomnak s a közönség igényének meg nem felelő postaépület az egyik részének megrokknása által meglehetősen veszélyes és használhatatlan állapotban került a valószínűleg elengedhetetlen, hogy a posta onnan ideiglenesen bérházaiba költözzék át, ám egyúttal esedékesé válik az új postaépület felemelése.

Jelentést tettünk arról, hogy dr. Udvary József, polgármester a postavezérigazgatósággal ismételt felvette a tárgyalásokat, főként a közel négy évtized óta húzódo postatelekosere ügyében, amelynek lényege abban áll, hogy a posta a jelenlegi telkét adja át a városnak a Bem-tér kibővítésére, viszont pedig a város osztrák másol biztosítson telket az új postaépület elhelyezésére. Most aztán, hogy sürgősen aktuálissá vált az új postaház felépítése, postának és városnak egyaránt végső elhatározásra kell jutnia abban a tekintetben, hogy megvizsgálják-e a telekosere ügyét, avagy más megoldást találnak a kérdés megoldására?

A polgármester közbejárására a posta-vezérigazgatóság a múlt napokban bizottságot küldött ki Szilágysomlyóra, ahol a polgármesteri hivattal és a polgármester által erre az alkalomra meghívott képviselőtestületi bizottsági tagokkal a posta kiküldöttei felvették a minden részletre kiterjedő tárgyalást. Ez a tárgyalás amelynek eredménye jegyzőkönyvre lett véve, természetesen egyelőre csak informatív jellegű, mert hiszen a végsőt egyfelől a város képviselőtestületének, másfelől pedig a postavezérigazgatóságnak kell kimondania, azonban ez a tárgyalás mégis a legkomolyabb volt a négy évtized óta folyó vitában és hibetű, hogy az új postaépület mielőbbi felemeléséhez vezet.

Nem akarunk a tárgyaló felek végső elhatározásnak elébeugrani, de hisszük, hogy az az érdekeket összeegyeztető javaslatot, amelyet a legutóbbi helyszíni szemle során, mindent megfontolva, dr. Udvary polgármesternek az érdemi tárgyalás alapjául sikerült tennie, a postavezérigazgatóság is megértéssel fogja honorálni, mert ebben védve van a postakincstár érdeke és

városfejlesztés egyik legfontosabb problémájának megvalósulási lehetősége is.

A tárgyalások során azt a meggyőződést lehetett szerezni, hogy a postavezérigazgatóság a posta szükségleteinek megfelelő, de a városnak is méltó, olyan új épületet fog emelni, amelynek reprezentábilis értéke lesz a postakincstár szempontjából, de meg díszére fog szolgálni a városnak is.

Előrelátható, hogy gyorsan sor kerül a végső elhatározására, amely ennek az ügynek ugyan emberöltőn át vajdó kérdésnek végleges és eredményes lezárását fogja jelenteni.

— Gyümölcsstermelési tanfolyam Szilágysomlyón. Ennek a tanfolyamnak s beindítását a város polgármestere főként azért látja indokoltnak és szükségesnek, hogy gyümölcsstermelőknek a városban is és a vidéken is végre megtanítsa a helyes és okos gyümölcsfá-ápolást, amely nélkül az annyira hálásan fizető gyümölcsstermelés ma már el sem képzelhető. Hiába van kitűnő éghajlatunk és hálás talajunk a legtöbb gyümölcsfélések termesztésére, hiába vannak nagy mennyiségben gyümölcsfáink, ha azokat a gazda nemcsak hogy nem tudja, hanem nem is akarja kezelni, megfosztva magát e mulasztás következményeként olyan tekintélyes jövedelem-től, amely a mezőgazdaság összes ágai között a legelső között áll. A tanfolyam a Gyümölcsstermelők Országos Egyesülete szilágymegyei tagozatának keretében rendeződnek meg az illetékes tényszerű támogatása mellett, de ha az idő előrelátottsága miatt a háromhetes tanfolyam megtartása nem volna lehetséges, akkor legalább egyhetes permeterozmesteri tanfolyamot állít be a vármegyei tagozat, ahol a gyümölcsfák permeterozására képesnek ki embereket. Ennek az akciónak a kapcsán bevizsgálás alá kerülnek a város határában lévő gyümölcsösök s előreláthatólag ezeket kedvezményes költségek mellett le is permeteroz s ezért a gyümölcsstermelő gazdáknak nemcsak kötelességük, hanem jól felfogott érdekük, hogy a téli fatakartás után gyümölcsösöiket a védekező permeterozásra előkészítsék. Nagy horderejű a gyümölcsstermelés fejlesztése és hasznossága szempontjából ez az akció és ezért elvárható, hogy gazdáink a legelőnkebb figyelemmel és közvetlen érdeklődéssel vegyenek részt abban.

Beszélgetés dr. Ertl János orvostábornokkal a háborus sebészetéről, a fejlődő és hanyatló nemzetekről.

A Jurányi-utcai Vöröskereszt kórház műtőjében fiatal honvéd fekszik. Ideiglenes fekhelyét — a műtőasztalt — orvosok és ápolók állják körül, mert a fehér és komoly épületben mindenki látni akarja a csodát, — azt, hogy huszonnégyóra leforgása alatt, miként lett egy haladó roncsból — élő ember.

Az ifju honvédet az elmúlt napon operálták. A koponyájából szakított ki féltényérnyit az orosz puska lövés és ezt a tátongó borzalmat ürt foltozta be, pótolta a modern sebész-tudomány.

Az ifju fölé szálfatermetű férfi hajlik, dr. Ertl János, egyetemi tanár, orvostábornok. Ő végezte a súlyos műtétet s most elmélkedve nézi a sebet, — a kis körbefutó vörös csikót a sápadt homlok felett. Gyönyörű seb, — állapítják meg az orvosok s a biztató „gyönyörű” szótól szépen kiszínesedik a beteg arca. Boldog, bizakodó és megelégedett. Mikor kiviszik, szemérmesen rebegi Ertl professzor felé: Nagyon köszönöm!

Ilyen előzmény után fordulunk dr. Ertl Jánoshoz, hogy néhány kérdésre feleletet kérjünk.

*

— Ugy tudjuk, hogy az Országos Nemzeti Szövetség még a múlt világháborúból közel kétszáz ezer hadirokkantot tart számon. Ez a szám az új háború rokkantjaival még növekszik. Nyilvánvaló tehát, hogy a rokkantkérdés úgy sebészi, mint szociális téren jelenünk egyik legfontosabb problémája. Kérem, tanár ur, miként, milyen módon gondolja a súlyos probléma viszonylagosan jó megoldását?

— A mai korszellem — válaszol dr. Ertl János — a rokkantak és betegek kezelésénél általában azt kívánja, hogy az eleven orvosi munka minél jobban állítsa helyre a nemzeti organizmus munkaerejét s minél jobban megerősítse a nemzet alkátát. Mármost az egyetemes hadirokkantügy terén két életbevágóan fontos munkakör van: a sebészi és a szociális. E két munkakör igen szoros összefüggésben áll egymással: minél eredményesebb a sebészi ténykedés, annál jobban tehermentesül a szociális ellátás és fordítva. Ami a célszerű sebészi munkát illeti, úgy annak két korszerű feladatát kell megoldania. Először: a munkaképesség lehető legteljesebb helyreállítását, mégpedig olyan eredménnyel, hogy a hadirokkantok minél előbb és minél nagyobb számban visszatérhesenek régi foglalkozásukhoz s lehetőleg ne legyenek szociális gondozásra utalva. Másodszor: a rokkantságoknak, illetve azok súlyosbódásának a megelőzését. A sebészi munka e kettős feladatán — a helyreállítás és a megelőzés sikerén — dől el a hadirokkantok sorsa s egyúttal ettől függ az állam és a társadalom erkölcsi és anyagi tehermentesítése.

— Tanár ur, ön az első világháború után, úgy tudjuk, ötven ezer hadirokkantot operált. Mi a tapasztalata: min, vagy mikén, mulik a műtét sikere?

— A közvéleménynél általában a sebészi eshetőségekről nincs kellő képe. A közvélemény majd mindig sugalmazott s ha egy kiváltságot kiemel is és megkülönböztet, a sebészi beavatkozásokat általában általánosnak tartja. Így, ha egy műtét nem sikerül, úgy annak okát egész természetesen nem az eljárások különbségében, hanem az eset súlyosságában látja s megnyugszik a végzettségében. A közvélemény figyelme még nem terjed ki arra, hogy a műtét gyógyulásában adódó különbségek a műtét elgondolás különféleségében is rejlenek.

— Megkérdezzük, hogy tapasztalata szerint melyek a „sikeres” műtét elgondolásai?

— Az első világháború tanulságai általánosan azt igazolták, hogy a legjobb eredményekhez a sebész-biológiai elgondolású műtétek vezettek.

— Mi a sebész-biológiai elgondolás lényege?

— Az, hogy ez az elgondolás ma már meg tudja látni a természet gyógyító törekvését, regenerációját, amely minden sérülésnél a lehető legteljesebb gyógyulásra és helyreállításra törekszik. A biológiai elgondolás a

természet eme törekvését műtétileg egyengeti és irányítja, — ez a regenerációs műtét lényege.

— Milyen más elgondolások érvényesülnek még a háborus sebészetben?

— A mekhanikus elgondolás, amely előszeretettel utánoz és tökéletesít mekhanikus műtét sablonokat. Ez az elgondolás sokszor kerül szembe a természettel s ezért a regenerációt se méltatja kellőképpen, pedig éppen a természet regenerációja az, amely a mekhanikus elgondolás hibáit oly sokszor és szerencsésen kijavítja.

Megjegyzem, az első világháború átkapocsátási kísérletei nem sikerültek. Így a hivatalos fórumok erről lemondva, inkább a konzervatív kezelés terére léptek. En ebben az időben végeztem első átkapocsátási kísérleteimet, amelyeket különben igen nagy tartózkodással fogadtak. Csakhamar bizonyosodott azonban, hogy az állcsontiányok a csontátültetéssel, tökéletesen és véglegesen meggyógyíthatók.

— Kérem, tanár ur, hogyan gyógyítja meg a súlyos fagyásokat?

— A végtagnok fagyásainál, sajnos, ma még még minden esetben amputálják, vagy kiütést végeznek, legtöbbször tu korán és jóval a fagyott rész fölött. Az első világháborúban ez volt a szokásos eljárás. A magam részéről ezt az eljárást nem tartottam helyesnek, ezért a fagyások területét amputáció helyett rendszeres sebkezelésben részesítettem, mert arra törekedtem, hogy az ép részből minél többet mentsek meg. A sebkezelés alatt az elhalt rész elkékült, az ép részből élesen elhatárolódott és lassanként elvált. Ennek az eljárásnak az az előnye volt, hogy az elhalt részt pontosan azon a helyen távolítottuk el, ahol a természet azt meghatározta tehát a legkíméletesebben jártunk el, mert semmi felesleges el nem távolítottunk.

— Abeg hallgattam a kiváló professzor fejtegetését különféle műtétokről hirtelen rá gondoltam arra hogy az a sebész orvos, mint dr. Ertl János orvostábornok, aki sokféle nemzetiségű katonáknak sok tízezret operálta már meg és a tudás mindenlétő és mindent észre vévő szemével ugyazólván belelát az emberi test életműködésébe — föl kell tennem hozzá a legérdekesebb, szinte úgymondhatónk a legizgalmasabb kérdést:

— Tanár ur, a sebész-biológiai munkássága közben, milyen nemzet biológiai tapasztalatra tett szert?

— Az első világháborúban kifejlesztett regenerációs műtétimnél — válaszol dr. Ertl János — megismertem az ember regenerációját. Gyakorlati sebészi munkámban óriási ember- és rokkantanyagot kerestem ki, betekinttem az ember, a család és a nemzetek alkátába és azok működésébe. Munkám közben feltűnt, hogy egyes katonatípusok szöveteleiben, különösen pedig csontstruktúrájukban bizonyos különbségek vannak s ezek a különbségek az egyedek karakterében is kifejezésre jutnak. Így azt tapasztaltam, hogy voltak olyan 20—25 éves katonák, akiknek csontrendszerük és egyéb szöveti szerkezete a mi — magyarok — 60—70 éves egy dőnkhez volt hasonló. Ezek anthropológiailag is öregebb típusoknak bizonyultak. Voltak viszont olyan katonák, akiknek csontrendszerük 45—50 esztendőskorukban a mi 18—20 éves egy dőnkhez hasonlítottak. Ebben a jelenségben tehát egy fiatalabb fejlődés egy öregebb, hanyatló alkatú embertípust ismertem meg. Az alkatú öregség veleszületett sajátosság, amely legelőször is a család, ha pedig már nagyméretű, úgy a faj, a nemzet előregedésének a jele.

— Helytálló-e, hogy az alkatú öregség tünetei leginkább a kultúremberben, illetve a kultúrnemzetben mutatkoznak?

— Igen. És szinte hihetetlen, hogy az elfajulás, vagyis az alkatú öregség a kultúrember karakterét annyira elváltoztatja, hogy az végzetesen szembekerül a természeti fejlődéssel s ennek képviselőjével: a fiatal fejlődő embertípussal. Ebből a szembekerülésből származnak aztán a világkonfliktusok.

— Miről ismerhető föl a hanyatló embertípus?

— A hanyatló embertípus már külsőleg is hordja az alkatú öregség, a degeneráció és a

koraérettség különféle jelenségeit. Arokifejérésben markáns, aszimmetrikus. Kötőszövetes elemei erősebben fejlődnek. Különben ő a tultengett szellem embere, theoretikus, a kislényegű dolgokkal is a nyilvánosság elé siet, mindent komplikál. Általában a karakterbeli elfajulások, gátások, kiegyensúlyozatlanságok jellemzik. Főként a megrögzötten okoskodó, a legkisebb bizonytalanság esetén megalakuló, mindenben üzi tember s mindent ebből a szempontból szemlél. Rídeg egocentrizmusában kíméletlen, lélekaálkúli. A fajiságot már nem érzi át, ebben csak elméleti értékű jelszavakat és lehetőségeket lát.

— A hanyatló embertípusnak ezek a jellemvonásai a szervezet biológiai adottságaival vannak összefüggésben?

— Igen. A testi alkat kötőszövetes rendszere a mesenchymalis szövetelemek erősebbé válnak, gyengülnek s ezzel egyidejűleg a lelki alkat összetevői is elváltoznak. Legelőször is az ösztönösség és a lelkiség fokozatosan sorvad, a szellemiség pedig ezek vezetése és ténykedése alól mindjobban felszabadul, tulteng és teljesen önállóra törekszik, végül is eme kötelekeiktől elszakadva, teljesen elszakad a természettől is. S mint ilyen, már önálló szellemi központként veszi át a szervezet vezetését. Jól megfigyelhető, hogy az ösztönötől elszakadt szellemiség mihamar elfajul és kórosan tulteng s elfajulásos elmebajok kezdeti szakaszába lép.

Ugyanekkor a test kötőszövetes elemei is elfajulnak és a testi alkat általában is összekézd t kúvó válik. Az így megindult alkatú öregség, a testi és lelki alkat fokozatos és együttes elfajulásával halad nemzedékről-nemzedékre, fokozatos úo bódással, végzető: az elmulás felé. Ha közb n szerencsésen nem regenerálódik.

— Melyek a fejlődő embertípus jellemvonásai?

— A fejlődő ember társadalmi megjelenésében bizalmat kltő, egyenes karakterű, megbízható, igazságos, jóindulatú. Alkata arányos. Elhatározásait a faji ösztön vezeti, ezért bizik önmagában s a fejlődő tömegek is ösztönösen és bizalommal követik mint vezért. Bizik a korában, a jövőben, — opimista. Minden nunkáját a lényeg irányítja, mindent a fejlődés útjára terel. Soha nem eredendő bűnőse, mindig a hanyatló ember fötői meg. Nemzeti hivatástudata csak ennek az embertípusnak, van. — ő a nemzeti hagyományok őre és hive. Ez az embertípus adja a nemzet fejlődő jellegét, az egységes nemzeti szellem a nemzeti összefogás csak ettől az embertípustól várható.

— Tanár ur, a magyarság fejlődő, a egy hanyatló alkatú faj?

— Magyar katona és hadirokkant alkatából megállapítható, hogy a magyar nemzet testi alkata alapján még fiatalos, fejlődő, jó regenerációs képességű. Azonban az öregségi jelenségek megelőzése és a regeneráció céljából egy politika nélküli, szisztematikus biológiai nemzetnevelésre és biológiai fajvédelemre van szükség.

— Mit értünk biológiai nemzetnevelés és biológiai fajvédelem alatt?

— Ami az alkatú öregség megelőzését illeti — föléli megazvilágosra mólóan dr. Ertl professzor — úgy legelőször is e házasságokat kell a célnak megfelelően rendezni. Minden nemzet jövője az egészséges alkatú nemzedékek tisztaságától függ, — a házasságok tehát a legközelebből érintik a nemzet jövőjét. Ezért oda kell hatni, hogy lehetőleg olyan házasságok köztessenek, amelyekből előreláthatólag egészséges utódok származnak. Ami a biológiai nemzetnevelést illeti, ezen a téren a legelső tenni-való, hogy a társadalommal meg kell ismertetnünk a fejlődő és a hanyatló ember karakterképét s a fejlődő embert természet s hivatástudatára kell ráébresztenünk. Másodszor: az ifjuság minden fokú tanítása és nevelése a fejlődő ember szellemében és fejlődő ember által történjék. Harmadszor: ki kell építeni a fejlődő ember egészséges, igazságos társadalmát, kulturáját, fajvédelmi intézményeit.

— Még egy utolsó kérdésünk van. Miben látja, tanár ur, az emberiség legnagyobb baját? Ertl tanár így válaszol:

— Abban a szörnyű tragikumában, hogy az ember még mindig nem ismeri önmagát...

Valóban, úgy látszik, az ember még csak most keresi önmagát.

V. Udvargy Gyöngyvér,

Az Erdélyi Párt hírei

A szilágysomlyói nagygyűlés napja: március 12-én.

Az Erdélyi Párt szilágysomlyói városi és járási tagozatának intézőbizottsága ülést tartott, amelyen résztvett a Párt megyei központi főtitkára, Néméd Gábor is. Az értekezlet főtárgya a megyei tagozat által Szilágysomlyón rendezendő nagygyűlés előkészítésére vonatkozó intézkedések megtétele volt.

A nagygyűlés, amely az egész Kraszna- és Berettyómente magyar népének felvonulása lesz, március 12. napjára van kitűzve, délelőtti 11 órára a róm. kat. kulturterembe. A nagygyűlésre eljön gróf Teleki Béla, országgyűlési képviselő, az Erdélyi Párt országos elnöke s kíséretében az országgyűlési képviselők közül többen érkeznek a városba s ezek között számítani lehet máris br. Braunecker Antal és Nyirő József megjelenésére, akik mindannyian beszédeket fognak tartani.

Gróf Teleki Béla és kísérete már a kora délelőtti órákban Szilágysomlyóra érkezik és a gyűlés előtti órákban gróf Teleki Béla elnök a községek küldöttségeit fogadja.

Szilágysomlyó város és környéke magyarságának a felszabadulás óta ez a februári gyűlés lesz a legelső nagyobb arányú megmozdulása és éppen ezért a város és a falvak magyar lakossága különös érdeklődéssel készül a nagygyűlésre.

Népművelési napló.

Mátyás király nap.

Február 13-án az iskolán kívüli népművelési bizottság által rendezett előadásorozat keretében Brassay Károly, gimn. tanár Mátyás királyról tartott előadást. A jeles előadó a nagy király alakját minden oldalról megvilágította rámutatott kiváló bel- és külpolitikai érzékére, hadvezéri képességeire, törvényalkotó erejére a tudomány és művészet iránt tanúsított gazdag pártfogására. A népművelési bizottság ezt a napot teljesen Mátyás király emlékének szentelte és ilyen tartalmuak voltak az állami népiiskola tanítóikara és ifjúsága által nyújtott kíséreműsorok is.

A legközelebbi népművelési előadás a február 27-én pontosan fél 5 órai kezdettel dr. Mártonfi István, kórházi igazgató főorvos „A magyar egyke” címen tart előadást.

Husahagyókedden — február 22-én — este 1/27 órai kezdettel a R. f. Leánykör és I. K. E. a ref. elemi nagytermében **teastélyt** rendez melyet a következő műsor tesz változatosabbá: Turán fia (jelenet) Előadják: B. Senszky Sándor, Sándor István, Sziszik Sándor, Basa Gyula. — 2. Az asszony vorve jó. (népszínmű 1 felvonásban) Előadják: Török Kató, és Bartha Lajos. — Szökevény (költemény) Szavalja: Bartha Mária. — Egy szerencsés nap (vigjáték) előadják: Góznér Mária, Reinbold Juliska, Bartha Lajos, Sándor István. — Prolog Emondja: Szántó Mária. — Jön a kőrő (vigjáték) Előadják: Góznér Pötyi, Dmjen Margit, Reinbold Juliska, Sziszik Sándor, B. Senszky Sándor és Bartha Lajos. Belépti díj 3 pengő, melyben a teajegy is bennefoglaltatik. A gazdag műsoros teastélyre mindenkint szeretettel hívunk és várunk.

Mi Isten igazságát lelkesedéssel hordozó, televényföldű, boldogság-gyümölcsöt termő lelkek akarunk lenni. Virágok, amelyek csak az Igazság Napja felé tárják ki szomjas, becsületesen tiszta lelkük kelyhét. Gyertyaszálak, amelyek a hit fényében égnek s a sötét jelent derűs bizalommal eltöltő ragyogással emésztődnek. Sasok, amelyek csak az erkölcsi intakság legfelsőbb étertisztá légkörében érzik jól magukat. Hegyóriások, amelyek az egyéni kicsinyeskedések homokjából a nagy közösségérdekek végtelenjébe nyulnak. Tengerszemek, amelyek csak a nyílt őszinteség világoskék égét szereti tükrözni. Csobogó hegyi források, amelyeknek minden csordulása áldozatos kötelességteljesítést dicsőítő szeráfi ének s minden habja krisztályos emberszeretet, segiteniakaras, nemzetszolgálat!

Udvarhelyi Béla dr.

HIREK

— **Szabadegyetemi előadás.** Mintegy háromszáz főnyi közönség előtt tartotta meg szabadegyetemi előadását február 15-én, a város háza tanácstermében dr. Krompecher István, kolozsvári egyetemi magántanár. Tudományos és mégis színes előadását a közönség nagy érdeklődéssel és felfokozott figyelemmel kísérte végig. A tudós professzor a rövid másfél óra alatt világos magyarázatot adott az ember fejlődéséről és az átöröklés tanáról. A legközelebbi szabadegyetemi előadása február 20-án, kedden este pontosan 6 órakor kezdődik a város háza tanácstermében. Előadást tart: dr. Bónis György, kolozsvári egyetemi tanár. Előadásának címe: „A népi hagyomány Erdélyben”.

— **Jelentkezni kell a romániai menekülteknek a rendőrkapitányi hivatalban.** A m. kir. rendőrkapitánysága hirdményben jelentkezésre hívja fel azokat a romániai menekülteket, akik 1938 január 1-étől a Romániából jöttek át Magyarországra illetve 1940. augusztus 30-án a bécsi döntéssel visszacsatolt erdélyi és keleti országrészekre menekültek át Romániából. A jelentkezés határidejét február 21—29 napjaira osztotta be a rendőrkapitányság a hirdményben meghatározott sorrendben. A hirdményben közölve van az is, hogy a menekültek milyen okmányokat tartoznak magukkal vinni a jelentkezésre. Felhívjuk az érdekeltek figyelmét a rendőrkapitányság meghagyására, hogy a jelentkezés elmulasztása esetén valamiben joghátrányt szenvedjenek.

SPORT.

A. M. L. Sz. Szilágysomlyói Kirendeltségnek közleményei.

Felhívjuk a margittai A. C., székelyhídi A. C., szilágysomlyói Báthori L. E., tasnádi A. C. és zibói Máv. L. E. tagegyesületek elnökségeit, hogy február hó 21. én déli 1. órakor a szilágysomlyói városháza 18. számú szobájában rendkívül fontos értekezletre megbízottjaikat megbízó levéllel ellátva, feltétlen küldjék el. A megbízottak a délutáni vonatokkal már visszautazhatnak. A kerületi elnökség az egyesületek anyagi ügyeit teljesen rendezni óhajtja és ezért az O. S. K. vezetőjével együtt jön Szilágysomlyóra.

Felhívjuk a tagegyesületek figyelmét, hogy az országos hivatalos közlöny 8. oldalán a levele labdarugók átigazolásánál követendő eljárásra vonatkozó szabályokat, valamint a m. kir. Honvédelmi miniszter ur 60.740/eln. 5. vkf. 1943 H. M. számú rendeletét a katonai sportolókra vonatkozólag figyelmesen tanulmányozzák át és az azokban foglaltakhoz alkalmazkodjanak. A rendeletek a Magyar Labdarugók Szövetsége Hivatalos Közlönye, XXIV. évfolyam, 2. számában olvashatók. Ugyanebben a számban a központi egyesbíró felhívására is felhívjuk a tagegyesületek figyelmét és utasítjuk az elnökségeket, hogy az igazolási űrlapok kitöltésénél a legnagyobb pontossággal járjanak el.

Legutóbbi felhívásainkban (lásd: Szilágysomlyó. 6. 7. számai.) az egyesületek még csak sörványosan tettek eleget. Nyomatékosan figyelmeztetjük a tagegyesületeket, hogy a felhívásoknak most már haladéktalanul feleljenek meg.

Örömmel értesítjük tagegyesületeinket, hogy a testnevelési főiskola március 10-én Szilágysomlyón bemutatót tart. Erre a nagyjelentőségű eseményre már most felhívjuk a tagegyesületek figyelmét és kérünk mindenkit, hogy minél szélesebb körben terjesszék ezt a bemutatót, hogy a vidéki közönség is megtekinthesse. A bemutatót egyébként a kirendeltség elnöksége rendezi meg.

Szilágysomlyó, 1944. február 17.

Szebb jövőt!

Örkényi s. k.
főtitkár.

dr. Csizsár s. k.
ügyvezető.

A Testnevelési Főiskola testnevelési bemutatót tart Szilágysomlyón.

Március 10-én negyven főiskolás és tizenegy főiskolai tanár jön városunkba.

Lapunk január 22-i számában már hirt adtunk arról, hogy Varga Jenő, az O. S. K. IX. kerületi vezetője testnevelési bemutatóra hozza városunkba a Testnevelési Főiskola válogatott csapatát.

A város polgármesterének meghívására, március 10-én tizenegy főiskolai tanár, husz husz tanár- és tanárnőjelölt fog bemutatkozni a város közönségének és a magyar testnevelésnek mint a magyar honvédelem legfontosabb eszközének fog nálunk is propagandát csinálni.

A bemutató a róm. kat. kulturteremben lesz.

A testnevelési bemutató műsorát lapunk következő számában részletesen fogjuk közölni.

A testnevelési bemutató iránt városszerte nagy az érdeklődés.

A rendezést a legnagyobb körültekintéssel a M. L. Sz. Szilágysomlyói Kirendeltsége látja el.

A meghívók, falragaszok előkészítés alatt vannak. Számozott és biztosított helyek lesznek.

A rendezőség kívánatosnak tartaná a helyek előjegyzését Török László kereskedő üzletében.

Örömmel fogjuk üdvözölni városunkban a kitűnő főiskolai tanárokat és növendékeket és olyan napra készülünk elő, amely páratlan lesz városunk sporttörténetében.

Jó házból való fiut
CUKRÁSZ TANULÓNAK
felvesz a RANGA cukrászda.

Gazdálkodás.

Hozzá kell kezdeni a gyümölcsfák téli takarításához.

A gyümölcsfák évenkénti takarítása s az állati és növényi kártevők elleni védekezés a törvényeken és törvényerejű rendeleteken alapszik (1938:XXXI. t. c., 850000—1938. F. M. sz. rend. stb.), tehát a gyümölcsfák gondozása és védelme nem a gazda kénye-kedve, hanem törvényen alapuló kötelessége, amelynek elmulasztásáért büntetés jár.

A gazdáknak a gyümölcsfákkal szemben való kötelezettsége, télen kezdődik, nevezetesen a gyümölcsfák gondozás alá kell venni és e munkával törvény szerint március 15-ig minden gyümölcsfa-tulajdonosnak készen kell lennie, mert a határidő lejártával feltétlenül jön a hatósági ellenőrzés. Hozzá kell kezdeni tehát mielőbb a munkához!

Hogy mit kell — és amit kell, miért kell — a gazdának dolgoznia gyümölcsfáin most télen? — erre nézve egy pár tanácsot adunk az alábbiakban.

Ilyen munka elsősorban a *fdk koronájának tisztogatása*. A beteg és száraz ágakat télen is el lehet távolítani. Azután ezt követheti a *kéreg megtisztogatása*. A sok mohát, zuzmót, elálló kéreglemezeket télen is le lehet kaparni a fákról, mert ezzel sok telelő kártevőt is eltávolítunk a gyümölcsösből, melyek a mohában, zuzmóban huzták meg magukat, vagy az elálló kéreg alatt kerestek menedéket. Ezért kell a hulladékot gondosan összegyűjteni és elégetni, mert a fa alatt maradt hulladékból életrekelő rovarok visszamásznak a fákra tavasszal. Azután a csupasz ágakon jobban meglehet látni a *hernyófészkeket* (kis- és nagyhernyófészkek), *gyűrűspille* petéit az *déhegyeken*, az ágakon *rajtaszáradt gyümölcsmumiákat* is, melyeket gondosan le kell szedni, mert a hernyófészkekben telelnek át a sárgafarku pille és galagonyapille apró hernyói, míg a gyümölcsmumiákban a monillagomba spóráinak százezrei szunnyadnak, várva a tavaszt, mikor az új hajtásokat, virágokat és a termést is megfertőzhetik.

A fák kérge alatt, repedéseiben, de a sima kéregbe rágott bőlcsőben, „fehér selyem paplanja” alatt telel az *almamoly* hernyója, ezekre különös tekintettel kell lenni és gondosan el kell őket pusztítani. Egy-egy hernyó ivadéka igen sok almát pusztít el, vagy tesz fergessé.

A megtisztogatott kéregben jól felismerhetők a szűtanycák, melyeket éles késsel kifaragunk, a sebet gyógykezeljük. A nagyon szuhos ágakat egészen távolítjuk el és égetjük fel. A szűfészkek rendszerint a fagyfoltokon, vagy azok közelében vannak. Ha ezeknek a fagyfoltoknak a felszínét éles szerszámmal lehuzzuk, akkor az előkerülő szűlárvákat nagy nagy élvezettel szedik ki a *cinkék*, *fakúszók*, *csuszkák*, sőt a *harkályok* is. Ezeket a hasznos madarakat tehát lehetőleg telepítsük meg gyümölcsösünkben, amit elérhetünk úgy is, hogy olajosmag hulladékot, konyhahulladékot (de nem kenyérmozsát) adunk nekik és fészekedevakat adunk téli szállásnak már most, hogy később abban költsenek. Legyünk figyelemmel a *levéltetvek* telelő petéire, mert ha most megjegyzzük azok helyét, akkor a rügyfakadás előtti *gyümölcsfakarbolneumos* vagy *olajemulziós* permetezéssel könnyen kiirhatjuk azokat, ha a permetlében jól megáznak.

A gyümölcsfák letisztításával kapcsolatosan ezek a legsürgősebb teendők, amiket a gazdáknak most, még e télen el kell végezniök,

A Szilágysomlyói Takarékpénztár r. t. Szilágysomlyó a PÉNZTÁRI TEENDŐK

ellátására garanciaképes keresztény férfi munkaerőt keres.

Gondos háziasszony jóízűen nevet, mert Diana sósborszeszt

üvegcsereével olcsóbban vehet.

Városi Mozdószínház

Február 19—20—21.

Zsigray Julianna világhírű regénye:

Féltékenység

Február 22. Csak 1 napig! Kedd.

Ne vess és szeress

Ragyogó kiállítású filmregény

Február 23—24. Szerda—csütörtök.

Csütörtökön 1 előadás 1/8 órákor.

Titkos parancs

Fritz Buch izgalmas drámája.

FIGYELEM! A fennálló áramtakarékosági rendelet alapján, minden csütörtökön csak egy előadást tartunk 1/2 órai kezdettel.

FIGYELEM: Előadásainkat hétköznapokon 1/6 és 1/8, vasárnap és ünnepnapokon 3, 5 és 7 órákor kezdjük.

A zilahi kir. törvényszék.

P. 64/3 szám.
1944.

Hirdetmény.

A m. kir. Iparügyi Miniszter 35 354/IV. 1943. Ip. M. sz. rendeletével Lecsmér, Porc és Somaly községek közönsége részére engedélyt adott arra, hogy a lecsméri 311 sz. tükjben 1 sors. 11 hrsz. 11 hrsz. alatt felvett és nég. Fazakas Ferenc és neje szűll. Borzási Erzsébet örökösei tulajdonául bejegyzett ingatlant községháza építése céljára kjsajátítsa.

Szilagy vármegye Közigazgatási Bizottságának Kisajátítási Küldöttsége 1968. kb. számú határozatával a jogerős végrehatározatot is magában foglaló jegyzőkönyvet, valamint a hitelesített összeírást és kisajátítási tervrajzot a birói kártalanítási eljárás lefolytatása végett a kir. törvényszékhez tette át.

A zilahi kir. törvényszék ennél fogva a

kártalanítási eljárás megkezdésére Lecsmé községbe a községházában

1944 évi március hó 9. napjának d. e. 9 órájára

határnapot tűz és arra a kisajátítót és az összeírásában foglalt azonn tulajdonosokat, akikkel az arra nézve egység nem jött létre, nemkülömben a többi telekényvi érdekelteket, vagy ezek törvényes képviselőit, valamint a távollevők és ismeretlen tartózkodásuak részére kinevezett ügygondnokot jogkövetelmények tervével ezennel megidézi.

Figyelmezteti a kir. törvényszék érdekelteket, hogy az elmaradásuk a kártalanítás fölött hozandó érdemleges határozatot nem gátolja. Az egyéni külön értesítés elmaradása, vagy a tárgyalásról elmaradás miatt igazolásnak helye nincs.

A távollévők és ismeretlen tartózkodásuak számára az ügygondnokul Dr. Debreczy Sándor zilahi ügyvédet nevezi ki.

Zilah, 1944 évi február hó 8 napján.

Dr. Geönczy Sándor s. k.
tvszéki bír.

A kiadmány hitelül:
Berkes I.
shiv. tisztv.

A m. kir. rendőrség szilágysomlyói kapitánysága.

Hirdetmény.

A rendőrkapitányság felhívja mindazon menekült személyeket, akik 1938 évi január hó elseje óta jöttek Romániából Magyarország területére, illetve 1940 augusztus 30-a után jöttek a bécsi döntéssel visszacsatolt erdélyi és keleti országrészekre, hogy saját érdekükben és zes személyi okmányaikkal és régi igazolványukkal együtt a rendőrkapitányságon a következő napokon déi 9 és 12 óra között a 19 es szobában kihágási büntetés terhe mellett jelenjenek meg.

Febr. 21-én akiknek nevei A, B, C, Cs, D, betűkkel kezdődnek

22-én	E, F, G, H,	"	"
" 23-án	I, J, K,	"	"
" 24-én	L, M, N, Ny,	"	"
" 25-én	O, Ö, P,	"	"
" 26-án	R, S, Sz,	"	"
" 28-án	T, Ty, U,	"	"
" 29-én	X, Y, Zs.	"	"

A jelzett időpontban jelentkezni tartoznak az összes menekültek akár utlevéllel, hazatérési igazolvánnyal vagy anélkül, akár mint katonaszökevények lépték át a határt, valamint azok is, akik időközben magyar állampolgársági bizonyítványt szereztek, vagy házasságkötés által váltak magyar állampolgárokká.

Akik családostok, ott a családifő jelentkezése elegendő, de a családtagok személyi okmányai bemutatandók.

Szilágysomlyó, 1944. évi február hó 15-én.

A rendőrkapitányság vezetője h.:

dr. Besenyői

m. kir. rendőrségédfogalmazó.

Rákóczi u. 55. sz. alatti

H Á Z E L A D Ó

Értekezni lehet Gróf Széchenyi utca 15. sz. alatt.